

บทที่ 3

การควบคุมกรรมการธนาคารพาณิชย์ไทยในปัจจุบัน

จากกรณีศึกษาของธนาคารมหานคร จำกัด และธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด จะเห็นได้ว่า กรรมการมีส่วนสำคัญที่ทำให้ธนาคารทั้งสองประสบกับความเสียหาย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ควรดูว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์มีการบัญญัติกฎหมายควบคุมกรรมการไว้อย่างไรบ้าง โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฮ่องกง พร้อมทั้งสัมภาษณ์³¹ความคิดเห็นของนักวิชาการ, เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งต่อไป

³¹สัมภาษณ์ ชัยชาญ วิบูลศิริ, ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 7 กันยายน 2532.

สัมภาษณ์ ชีระชัย ภูวนาถนรานุกุล, หัวหน้าส่วนกำกับและวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย, 7 กันยายน 2532:

สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ไชวโกล, คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 พฤศจิกายน 2532.

สัมภาษณ์ ประยูร จินดาประดิษฐ์, นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารธนาคารทหารไทย, 18 กันยายน 2532.

สัมภาษณ์ ปกรณ์ ทวีสิน, กรรมการผู้จัดการทั่วไป ธนาคารไทยทุน, 17 ตุลาคม 2532.

สัมภาษณ์ วารี หะวานนท์, อาจารย์ผู้ทรงวุฒิคณะพาณิชย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 14 กันยายน 2532.

สัมภาษณ์ วิสุทธิ์ เศรษฐบุตร, ผู้จัดการฝ่ายวิจัยและวางแผน ธนาคารไทยพาณิชย์, 12 ตุลาคม 2532.

สัมภาษณ์ สุนทร เสถียรไทย, ประธานกรรมการบริหาร ธนาคารแหลมทอง, 29 กันยายน 2532.

สัมภาษณ์ อนุชาติ ชัยประภา, รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารทหารไทย, 25, 27 ตุลาคม 2532.

จะเรียกว่า "ท่านผู้รู้" และนำมาจัดกลุ่มความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่ทวิเคราะห์ของผู้เขียนในเรื่องดังกล่าวในบทที่ 4 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ได้บัญญัติควบคุมกรรมการไว้ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมเรื่องสัญชาติ

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2522 มาตรา 5 เบญจวรรค 3 ซึ่งต่อมาได้ถูกแก้ไขโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 พ.ศ.2528 มาตรา 5 เบญจวรรค 4 บัญญัติว่า "ธนาคารพาณิชย์ต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด"

General Provisions Affecting Member Banks ได้บัญญัติเกี่ยวกับจำนวนกรรมการไว้ในพระราชบัญญัติธนาคาร ฉบับวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ.2476 มาตรา 31 สรุปความไว้ว่า

จำนวนกรรมการ Federal Reserve System กำหนดให้มีกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน ไม่เกิน 25 คน ถ้าฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ ผู้ควบคุม (Comptroller) มีอำนาจเข้าควบคุมตามกฎหมาย หากยังมีการฝ่าฝืนอีกคณะกรรมการของผู้ว่าการธนาคาร (Board of Governors) ของ Federal Reserve System จะเป็นผู้บังคับตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติ Federal Reserve System ฉบับแก้ไข³²

³²Federal Reserve Act And Other Statutory Provisions Affecting the Federal Reserve System, Amended Through April 20, 1983, P.87.

Section 31

"After one year from the date of enactment to this Act, notwithstanding any other provision of law, the board of directors, board of trustees, or other similar governing body of every national banking association and of every State bank or trust company which is a member of the Federal Reserve System shall consist of not less than five nor more than twenty-five members. If any national banking association

³² (ต่อ)

violates the provisions of this section and continues such violation after thirty days' notice from the Comptroller of the Currency, the said Comptroller may appoint a receiver or conservator therefor, in accordance with the provisions of existing law. If any State bank or trust company which is a member of the Federal Reserve System violates the provisions of this section and continues such violation after thirty days' notice from the Board of Governors of the Federal Reserve System, it shall be subject to the forfeiture of its membership in the Federal Reserve System in accordance with the provisions of section 9 of Federal Reserve Act, as amended."

กฎหมายไทย	กฎหมายอเมริกา	กฎหมายฮ่องกง
ไม่กำหนด	ควบคุมจำนวนกรรมการ ต้องไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 25 คน ไม่มีบทบัญญัติห้ามชัดใน Federal Reserve System	ไม่กำหนด
ควบคุมสัญชาติของ กรรมการต้องเป็น- สัญชาติไทย ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวน กรรมการทั้งหมด		ไม่กำหนด

สำหรับความคิดเห็นของทางผู้มีส่วนใหญ่เห็นว่ากรณีที่บัญญัติกฎหมายควบคุมไว้เช่นนี้เป็นการถูกต้องแล้ว การกำหนดให้คนต่างด้าวเป็นกรรมการได้ 1 ใน 4 ไม่มากเกินไป ซึ่งถ้าดูกันให้ดีแล้วในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยส่วนมากก็แทบจะไม่มีกรรมการเป็นคนต่างด้าวและนอกจากนี้ประเทศที่การเงินยังไม่พัฒนา 100% ส่วนใหญ่จะมีนโยบายในการกีดกันไม่ให้ธนาคารต่างประเทศหรือบุคคลต่างด้าวเข้ามามีส่วนในการควบคุมธุรกิจประเภทนี้ เพราะหากมีธนาคารต่างประเทศหรือบุคคลต่างด้าวเข้ามามีสิทธิควบคุมเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ไทยความเกรงกลัวว่าชาวต่างชาติจะเข้ามาครอบงำเศรษฐกิจไทยก็ยังมีอยู่มาก

ส่วนแนวความคิดที่กำหนดให้คนต่างด้าวเป็นกรรมการได้ แต่ทั้งนี้ไม่ควรเกิน 1 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดนั้น ก็เพื่อเป็นการเปิดช่องให้แก่ผู้ที่มีอำนาจเงินสูงเข้ามาร่วมลงทุนเพื่อจะได้รับเอาเทคโนโลยีของเขา ความรู้ของเขามาช่วยปรับปรุงพัฒนาธนาคารพาณิชย์ไทย เนื่องจากเขามีความเจริญในธุรกิจด้านนี้มาก่อน นอกจากนี้ยังมองไกลไปว่า อาจจะทำให้มีบริษัทต่างประเทศซึ่งมีสัญชาติเดียวกับกรรมการที่เป็นบุคคลต่างด้าวที่มาเปิดกิจการอยู่ในประเทศไทยมาขอกู้เงินอีกด้วย

2. ควบคุมการให้สินเชื่อ

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้กรรมการของธนาคารพาณิชย์กู้ยืมเงิน
การให้กู้ยืมเงินดังต่อไปนี้ถือว่าเป็นการให้กรรมการผู้กู้ยืมเงินด้วย
 - (ก) การให้กู้ยืมเงินแก่ภริยาหรือสามีของกรรมการผู้กู้ยืม
 - (ข) การให้กู้ยืมเงินแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการผู้กู้ยืม หรือภริยา หรือสามีของกรรมการผู้กู้ยืมเป็นหุ้นส่วนอยู่ หรือ
 - (ค) การให้กู้ยืมเงินแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการผู้กู้ยืม หรือภริยา หรือสามีของกรรมการผู้กู้ยืมเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
- (3) ฯลฯ "

ซึ่งจากรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) นายสุนทร หงส์ลดารมภ์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้ชี้แจงว่า "ความประสงค์ของมาตรานี้ เราห้ามการกระทำของธนาคารพาณิชย์ ไม่ได้ห้ามสามีหรือภริยาใครจะไปกู้ คือว่า เราถือเสียว่ากรรมการนี้ไม่ควรจะไปกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ที่ตนเป็นกรรมการอยู่ และก็ภริยาหรือสามีของกรรมการผู้กู้ยืมก็อย่าไปกู้เหมือนกัน คือ หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ไม่ควรจะให้สามีหรือภริยาของกรรมการผู้กู้ยืม เพราะว่าเป็นบุคคลคนเดียวกันนั่นเอง"³³

ต่อมามีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 12 ได้ถูกแก้ไขเป็น "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้สินเชื่อกแก่กรรมการ หรือค้ำประกันการกู้ยืมเงิน หรือค้ำประกันการขาย ขายลดหรือขายช่วงลดตัวเงินของกรรมการ
- (3) ฯลฯ "

และในการแก้ไขนั้น ได้มีการตัดข้อความในมาตรา 12 (2) ที่กำหนดไว้ว่าการให้กู้ยืมเงินแก่ใครอีกบ้าง ที่ให้ถือว่าเป็นการให้กรรมการผู้กู้ยืมเงินด้วย โดยมีการเพิ่มเติมเป็นมาตรา 12 ทวิ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "การให้สินเชื่อกหรือค้ำประกันการกู้ยืมเงินหรือค้ำประกันการขาย

³³ รายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) ครั้งที่ 110 วันพฤหัสบดีที่ 23 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2504, หน้า 1179.

ขายลด หรือขายช่วงลดตัวเงินแก่หรือเพื่อบุคคลหรือห้างหุ้นส่วน ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อหรือค้ำประกันดังกล่าวแก่หรือเพื่อกรรมการตามมาตรา 12 (2) ด้วย

- (1) คู่สมรสของกรรมการ
- (2) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ
- (3) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน
- (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน

จำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดรวมกันเกินร้อยละสามสิบของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

- (5) บริษัทจำกัดที่กรรมการและหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น"

จากรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายฉลอง ปิงตระกูล ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้อธิบายว่า "กฎหมายปัจจุบัน (ขณะนั้นคือพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505) ที่เขียนไว้ในมาตรา 12 นั้น ห้ามไม่ให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ ในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นกรรมการหรือว่าเป็นบริษัทที่กรรมการเป็นหุ้นส่วนสามัญ อะไรทำนองนั้น หรือคู่สมรส หรือภรรยา หรือบุตร เขียนไว้แต่เฉพาะห้ามไม่ให้กู้ยืม แต่ว่าขาดเรื่องค้ำประกันไป ทั้งนี้ในระยะที่ผ่านมาก็เห็นกันว่าธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมก็ให้ประโยชน์แก่บุคคลแล้ว แต่อาจจะไม่ต้องให้กู้ยืมจะให้ค้ำประกันก็ได้ โดยบุคคลนั้นไปกู้ยืมที่อื่นแล้วธนาคารพาณิชย์ให้ค้ำประกันเขาไป ก็ทำได้ เช่นนี้อาจจะกระทบกระเทือนถึงความคล่องตัว ถึงความมั่นคงได้เหมือนกัน ที่แก้ไขใหม่จึงได้ยกเอาเรื่องนี้ขึ้นมาว่า ไม่ใช่เพียงแต่ห้ามธนาคารพาณิชย์ไม่ให้กู้ยืม แต่รวมไปถึงการรับรองหรือค้ำประกันด้วย"³⁴

ต่อมาในการแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2528 โดยการออกเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 อีกครั้งหนึ่ง โดยบัญญัติไว้ความว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

³⁴ รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 50 วันพฤหัสบดีที่ 21 กันยายน พุศักราช 2521 ตีกรัฐสภา, หน้า 315.

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้สินเชื่อแก่กรรมการ หรือประกันหนี้ใดๆ ของกรรมการ หรือรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าใบตั๋วเงินที่กรรมการเป็นผู้สั่งจ่าย หรือผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลักหลัง
- (3) ฯลฯ"

นอกจากนี้ยังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 ทวิด้วย โดยบัญญัติว่า "การให้สินเชื่อแก่หรือการประกันหนี้ใดๆ ของบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้ หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าใบตั๋วเงินที่บุคคล หรือห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้ เป็นผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วหรือผู้สลักหลังให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อ หรือการประกัน หรือการรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าแก่กรรมการตามมาตรา 12 (2) ด้วย

- (1) คู่สมรสของกรรมการ
 - (2) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ
 - (3) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน
 - (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) เป็นหุ้นส่วน
- จำพวกไม่จำกัดความรับผิด หรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดรวมกันเกินร้อยละสามสิบของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น
- (5) บริษัทจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น
 - (6) บริษัทจำกัดที่กรรมการหรือบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (3) หรือ (4) หรือบริษัทจำกัดตาม (5) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น"

Banking Ordinance Chapter 155 ได้บัญญัติควบคุมการให้สินเชื่อไว้ตามมาตรา 24 และมาตรา 25 ความว่า

มาตรา 24

"(1) ธนาคารจะไม่อนุมัติให้สินเชื่อใด ๆ ดังที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (3) แก่หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคล หรือองค์กรที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (4) ถ้าจำนวนเงินสินเชื่อที่ธนาคารอนุมัติให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายบุคคล หรือให้แก่องค์กรหนึ่งองค์กรใดหรือหลายองค์กรเป็นจำนวนรวมกันขณะหนึ่งขณะใดเกินกว่าร้อยละ 25 ของเงินทุนที่ชำระแล้วและเงินทุนสำรองของธนาคาร

(2) โดยไม่คำนึงถึงบทบัญญัติในอนุมาตรา (1) ธนาคารจะไม่อนุมัติให้สินเชื่อตั้งที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (3) แก่หรือเพื่อประโยชน์แก่บุคคลที่ระบุไว้ใน (a) หรือ (b) ของอนุมาตรา (4) ถ้าผลรวมของประโยชน์ที่ให้แก่โดยธนาคารในขณะนั้น แก่หรือเพื่อประโยชน์แก่บุคคลหรือญาติของบุคคลนั้นเกินกว่าร้อยละ 1 ของเงินทุนที่ชำระแล้วและเงินทุนสำรองของธนาคาร หรือเกินกว่า 250,000.- เหรียญแล้วแต่อย่างไรจะน้อยกว่ากัน

(3) เพื่อประโยชน์ตามอนุมาตรา (1) และ (2) ให้สินเชื่อหมายถึง

- (a) การให้เงินล่วงหน้าที่ไม่มีหลักประกัน เงินกู้ที่ไม่มีหลักประกันหรือสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน รวมถึงการให้เอกสารเครดิตหรือพิกัดเครดิตที่เบิกถอนไม่ได้ที่ไม่มีหลักประกัน และการอนุญาตให้ยืมเงินดังกล่าวค้างชำระ
- (b) การค้ำประกันทางการเงินที่ไม่มีหลักประกัน
- (c) การก่อให้เกิดความรับผิดชอบใดที่ไม่มีหลักประกัน

(4) เพื่อประโยชน์ตามอนุมาตรา (1) และ (2) ให้บุคคลและองค์กรหมายถึง

- (a) กรรมการของธนาคาร
- (b) ญาติของกรรมการของธนาคาร
- (c) ห้างร้าน, ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทส่วนตัวใด ๆ ซึ่งธนาคารหรือกรรมการของธนาคาร หรือญาติของกรรมการของธนาคาร มีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ, หุ้นส่วน, ผู้จัดการ หรือตัวแทน และ
- (d) บุคคล, ห้างร้าน, ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทส่วนตัวใด ๆ ซึ่งกรรมการของธนาคารหรือญาติของกรรมการของธนาคารเป็นผู้ค้ำประกัน

(5) ให้นำบทบัญญัติในมาตรานี้มาใช้กับการให้สินเชื่อแก่บุคคลหรือองค์กรดังกล่าวข้างต้นร่วมกับบุคคลหรือองค์กรอื่นร่วมกันเช่นเดียวกับที่นำมาใช้กับการให้สินเชื่อแก่บุคคลหรือนิติบุคคลเป็นรายบุคคล

(6) บทบัญญัติของมาตรานี้จะไม่นำมาใช้สำหรับการซื้อในการโอนเงินโดยวิธีการโอนผ่านโทรคมนาคม

(7) เพื่อจุดประสงค์แห่งอนุมาตรา (2) และ (4) ประโยชน์ที่ได้รับของห้างร้าน, ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทส่วนตัวใด ๆ ซึ่งกรรมการของธนาคาร หรือญาติของกรรมการของธนาคารสามารถควบคุมหรือทำหน้าที่แทนหรือรับรอง ซึ่งกรรมการของธนาคารหรือญาติของกรรมการของธนาคารเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียว ให้ถือเสมือนว่าได้ให้แก่หรือเพื่อประโยชน์แก่กรรมการหรือญาติของกรรมการนั้น"

มาตรา 25

"ธนาคารจะต้องไม่อนุญาตให้เงินล่วงหน้า, เงินกู้ หรือสินเชื่อ ที่ไม่มีหลักประกันแก่

ลูกจ้างของกิจการธนาคาร หากจำนวนเงินล่วงหน้า, เงินกู้ หรือสินเชื่อ รวมกันเป็นเงินจำนวนเกินกว่าเงินเดือนรวมกัน 1 ปีของลูกจ้าง"³⁵

³⁵Banking Ordinance Chapter 155, (Hong Kong : The Government Printer, 1975), P. 19 - 20.

Section 24

"(1) A bank shall not grant any facility specified in subsection (3) to or on behalf of any person or body specified in subsection (4) if the aggregate amount of such facilities for the time being granted by that bank to or on behalf of any one or more such persons or bodies would thereby exceed 25 per cent of the paid up capital and reserve of the bank

(2) Subject to and notwithstanding the provisions of subsection (1), a bank shall not grant any facility specified in subsection (3) to or on behalf of any person specified in paragraph (a) or (b) of subsection (4) if the aggregate amount of such facilities for the time being granted by that bank to or on behalf of that person or any of his relatives would thereby exceed one per cent of the paid up capital and reserves of the bank or \$ 250,000, whichever is the less.

(3) For the purposes of subsection (1) and (2), the following facilities are specified -----

(a) the granting , or permitting to be outstanding, of unsecured advances, unsecured loans or unsecured credit facilities including unsecured irrevocable documentary letters of credit; (Amended, 26 of 1967, S. 27 and 27 of 1969, S. 3)

- (b) the giving of unsecured financial guarantees ; and
- (c) the incurring of any other unsecured liability.

(4) For the purposes of subsections (1) and (2), the following persons and bodies are specified -----

- (a) any director of the bank ;

³⁵ (ต่อ)

- (b) any relative of any such director ;
- (c) any firm, partnership or private company in which the bank or any of its directors or any relative of any of its directors is interested as director, partner, manager or agent ; and
- (d) any individual, firm, partnership or private company of which any directors of the bank or any relative of any such director is a guarantor.

(5) The provisions of this section shall apply to a facility granted to or on behalf of a person or body jointly with another person or body as they apply to a facility granted to or on behalf of a person or body severally.

(6) The provisions of this section shall not apply to the purchase of telegraphic transfers.

(7) For the purposes of subsections (2) and (4), a facility granted to or on behalf of any firm, partnership or private company which a director of a bank or a relative of a director of a bank is able to control, or to or on behalf of a business or undertaking of which a director of a bank or a relative of a director of a bank is the sole proprietor, shall be deemed to be granted to or on behalf of such director or relative of a director."

Section 25

"A bank shall not grant or permit to be outstanding to any one of its employees unsecured advances, unsecured loans or unsecured credit facilities to an aggregate amount of such advances, loans or facilities in excess of one year's salary for any such employee."

กฎหมายไทย	กฎหมายอเมริกา	กฎหมายฮ่องกง
<p>ห้ามให้สินเชื่อแก่กรรมการ คู่สมรสของกรรมการ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ไม่ว่าจะมียังไม่มีหลักประกัน</p> <p>ห้ามให้สินเชื่อแก่บริษัท จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างร้านใดๆ ที่มี กรรมการ คู่สมรสของ กรรมการ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของ กรรมการถือหุ้นเกิน 30%</p> <p>ไม่กำหนด</p>	<p>ไม่มีบทบัญญัติห้ามชัด ใน Federal Reserve System</p>	<p>ให้สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกันแก่ กรรมการและญาติของกรรมการ แต่ต้องไม่เกินกว่า 1% ของเงินทุนที่จ่ายแล้ว หรือ เงินทุนของธนาคาร หรือ เกินกว่า 250,000.- เหรียญแล้วแต่อย่างใดจะน้อยกว่ากัน</p> <p>ไม่มีการควบคุม แต่ห้ามให้สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกันแก่ บริษัทจำกัด, ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างร้านใด ๆ เกินกว่า 25% ของเงินทุนที่จ่ายแล้ว และ เงินทุนสำรอง ของธนาคาร</p> <p>ให้สินเชื่อแก่ลูกจ้างได้ไม่เกินกว่าเงินเดือนรวมกัน 1 ปีของลูกจ้าง</p>

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามพอจะแยกความคิดเห็นได้เป็น 2 ฝ่าย

คือ

ฝ่ายที่ 1 เห็นว่าบุคคลที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการของธนาคารพาณิชย์ใด ก็ไม่ควรที่จะหาผลประโยชน์ส่วนตัวจากธนาคารพาณิชย์นั้น การที่บัญญัติกฎหมายควบคุมการให้สินเชื่อในลักษณะต่าง ๆ แก่กรรมการตามมาตรา 12 (2) จึงเห็นว่าสมควรและการบัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพียงพอแล้วหากธนาคารพาณิชย์ไม่คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ล้ำลึกไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะหากให้กรรมการกู้ยืมเอง หรือให้กิจการในเครือของกรรมการกู้ยืม การให้กู้ยืมเช่นนี้ตัวเองมักจะมองไม่เห็นถึงความ

เสียหาย จะเห็นว่าดีไปหมด และมักจะเอาไปใช้ใน เรื่องที่ค่อนข้างเสี่ยง นอกจากนี้หากยินยอมให้ ลิน เชื้อ แก่กรรมการ ได้อย่างเต็มที่แล้ว หากมีการให้ ลิน เชื้อ แก่กรรมการมากเท่าไร ก็จะเป็นสาเหตุ ทำให้กรรมการป้องกันประโยชน์ของตัวเองมากเท่านั้น ดังนั้นหากเกิดความเสียหายแก่ ลิน เชื้อ ต่าง ๆ ที่ได้รับ ไปก็จะทำให้กรรมการผลักราคาความเสียหายไปที่ตัวสถาบันซึ่งก็คือธนาคารพาณิชย์นั่นเอง

สำหรับการที่บัญญัติกฎหมายห้ามธนาคารพาณิชย์ประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการนั้น หมายรวมถึงเป็นการประกันหนี้โดยตรง หากเป็นกรณีที่กรรมการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน การรับเหมาก่อสร้าง หรือการยื่นขอประมูลในการประกวดราคา เพื่อกิจการในเครือของกรรมการ เช่นนี้ไม่ว่าจะเป็นการประกันหนี้ จึงไม่เข้าข้อห้ามในการที่กรรมการจะขอให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการ ให้ได้ เพราะถ้าห้ามทุกอย่างแล้วก็อาจเป็นอุปสรรคต่อธุรกิจ

ฝ่ายที่ 2 ฝ่ายนี้มีความเห็นเช่นเดียวกับฝ่ายที่ 1 ว่า การที่บัญญัติกฎหมายควบคุมการให้ ลิน เชื้อ ในลักษณะต่างๆ แก่กรรมการตามมาตรา 12 (2) นี้สมควรแล้ว แต่ทั้งนี้ควรมีข้อยกเว้นเพื่อ ให้เกิดความยืดหยุ่นบ้างคือในเรื่องของสวัสดิการ เช่นบางธนาคารจ่ายเงินเดือนให้แก่พนักงานใน ลักษณะพอสมควร พนักงานนั้นเป็นบุคคลผู้ยึดมั่นในหลักการ ไม่เอาผลประโยชน์อยู่ได้ด้วยเงินเดือน อย่างเดียว ก่อนที่พนักงานผู้นั้นจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของธนาคารพนักงานผู้นั้นได้ใช้สิทธิที่ ธนาคารได้ให้แก่พนักงานทั่วไปเพื่อเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่าใช้สิทธิในการกู้เงินเพื่อ สร้างบ้านในระยะยาวโดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรืออาจจะกู้เงินเพื่อซื้อรถยนต์ด้วย แต่หลังจากที่ พนักงานผู้นั้นได้รับความไว้วางใจให้เข้ารับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการและผู้จัดการของธนาคาร พาณิชย์นั้น สิทธิที่เขาเคยได้รับนั้นก็ควรจะระงับไปทันทีเนื่องจากกฎหมายได้กำหนดควบคุมห้ามธนาคาร พาณิชย์ให้ ลิน เชื้อ แก่กรรมการ ซึ่งฝ่ายที่ 2 นี้เห็นว่า ถ้าธนาคารพาณิชย์ใดมีระเบียบเกี่ยวกับเรื่อง สวัสดิการของธนาคารซึ่งพนักงานทุกคนมีสิทธิสามารถใช้ได้ ก็ไม่ควรจะไปตัดสิทธิกรรมการผู้ซึ่งเป็น พนักงานประจำของธนาคารพาณิชย์นั้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ต้องการให้ผู้บริหารเป็น มืออาชีพด้วย

3. ควบคุมเกี่ยวกับการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทน

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12 (8) แก้ไขโดย พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 และแก้ไขอีกครั้งหนึ่งโดย พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 มาตรา 12 (7) บัญญัติไว้ว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

(7) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคาร

พาณิชย์นั้นเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากการกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ นอกจากบำเหน็จ เงินเดือน เงินรางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ"

Banking Ordinance Chapter 155 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 62 ความว่า

"กรรมการหรือลูกจ้าง (นอกจากคอมพราดอร์) ของธนาคาร, ซึ่งเรียกหรือรับ, ยินยอมหรือตกลงที่จะรับสิ่งของ, ค่านายหน้า, รายได้, ค่าบริการ, เงิน, ทรัพย์สินหรือสิ่งของ มีค่าสำหรับผลประโยชน์ส่วนตัวของตัวเขา หรือสำหรับญาติของกรรมการหรือลูกจ้างนั้น, สำหรับการจัดหาหรือพยายามจัดหาสำหรับบุคคลซึ่งเงินล่วงหน้า, เงินกู้, คำประกันในทางการเงิน หรือการใช้สินเชื่อกับธนาคาร หรือการซื้อ หรือได้ส่วนลดของใบสั่งจ่ายเงิน, ธนบัตร, เช็ค, ตัวแลกเงิน หรืออื่น ๆ ต่อธนาคารนั้น, หรืออนุญาตให้บุคคลใดเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคาร, จะมีความผิดและมีโทษปรับ 10,000.- เหรียญและจำคุก 2 ปี"³⁶

³⁶ เรื่องเดียวกัน, P. 36.

Section 62

"Any director or employee (other than a comprador) of a bank, who asks for or receives, consents or agrees to receive any gift, commission, emolument, service, gratuity, money, property or thing of value for his own personal benefit or advantage or for that of any of his relatives, for procuring or endeavouring to procure for any person any advance, loan, financial guarantee or credit facility from that bank or the purchase or discount of any draft, note cheque, bill of exchange or other obligation by that bank, or for permitting any person to overdraw any account with that bank, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction on indictment to a fine of \$ 10,000 and to imprisonment for 2 years."

กฎหมายไทย	กฎหมายอเมริกา	กฎหมายฮ่องกง
ควบคุมมิให้ธนาคารจ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้าง เพื่อเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทน วันแต่เงิน บำเหน็จ เงินเดือน เงินรางวัล หรือเงินเพิ่มอื่นๆ	ไม่มีบทบัญญัติห้ามชัดใน Federal Reserve System	ห้ามตัวกรรมการ ลูกจ้าง ของธนาคารเรียก รับ ยอมรับที่จะรับของชวัญ ค่า นายหน้า ค่าตอบแทนใดๆ หากเรียก รับ ยอมรับจะ มีความผิด

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามพอจะแยกความคิดเห็นได้เป็น 3 ฝ่าย

คือ

ฝ่ายที่ 1 เห็นว่าการที่บัญญัติกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนให้แก่กรรมการนั้นสมควรแล้ว ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้โดยเคร่งครัดไม่มีข้อยกเว้นในกรณีใด ๆ เพราะเหตุว่าการกระทำดังกล่าวเป็นผลประโยชน์อย่างหนึ่งของกรรมการ หากปล่อยให้ปฏิบัติได้ก็จะเป็นเหตุให้มีการใช้อิทธิพลในการบริหารงานเพื่อหาผลประโยชน์ นอกจากนี้ที่บัญญัติห้ามไว้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต โดยการแอบอ้างกล่าวคือ ในกรณีที่มีคนสนใจที่จะซื้อที่ดินอยู่แล้ว แต่กรรมการแอบอ้างว่าตนเป็นผู้แนะนำเพื่อเอาค่านายหน้า ซึ่งทำให้กรรมการผู้นั้นได้รับค่านายหน้าไปเฉย ๆ

ฝ่ายที่ 2 ฝ่ายนี้มีความเห็นเช่นเดียวกับฝ่ายที่ 1 ว่าการที่บัญญัติกฎหมายควบคุมไว้ตาม มาตรา 12 (7) นั้นสมควรแล้ว แต่ทั้งนี้ควรมีข้อยกเว้นเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นบ้าง โดยกำหนดให้มิข้อยกเว้นว่าธนาคารพาณิชย์อาจจะจ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนให้แก่กรรมการได้หากได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย เช่นธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งมีกรรมการอยู่ 2 ประเภท ประเภทหนึ่งเป็นกรรมการดูแลควบคุมเรื่องนโยบายของธนาคารสนใจแต่เรื่องการวางแผน อีกประเภทหนึ่งเป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญมากทางด้านการตลาด เป็นตัวดึงธุรกิจให้แก่ธนาคาร คอยวิ่งเต้นหาอะไรต่ออะไรให้แก่ธนาคารมากมาย ซึ่งหากธนาคารมีนโยบายที่จะตั้งระบบนายหน้าหรือค่าตอบแทนเพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่กรรมการประเภทหลังนี้ตามที่บัญญัติกฎหมายควบคุมไว้ธนาคารก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้แต่อย่างใดทั้งสิ้น ซึ่งฝ่าย

ที่ 2 นี้ เห็นว่าเป็นการขาดความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน เพราะธนาคารควรที่จะปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวได้ แม้ว่าจะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก็ตาม

ฝ่ายที่ 3 ฝ่ายนี้เห็นว่าไม่ควรบัญญัติกฎหมายไปตัดสิทธิของกรรมการในเรื่องการจ่ายเงินเพื่อเป็นค่านายหน้าให้แก่กรรมการ ถ้าหากกรรมการผู้นั้นทำทุกอย่างถูกต้องหมดตามกติกาและไม่ได้ทำให้ธนาคารเสียเปรียบ เช่น ในกรณีที่ธนาคารประกาศทางหนังสือพิมพ์ขายที่ดินแปลงหนึ่งในราคา 10 ล้านบาท โดยธนาคารยินดีที่จะให้ค่านายหน้า 3% สำหรับบุคคลที่หาคนซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวได้ ปรากฏว่าไม่มีคนซื้อ แต่กรรมการผู้หนึ่งหาคนมาซื้อได้ตามราคาที่ดินที่ธนาคารประกาศไว้ในหนังสือพิมพ์ ฝ่ายที่ 3 นี้ เห็นว่ากรรมการผู้นั้นควรจะมีสิทธิได้รับค่านายหน้าด้วย

4 ควบคุมเกี่ยวกับการซื้อขายหรือให้ทรัพย์สิน

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 12 (8) บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้ -

(8) ขายหรือให้หรือสังหาริมทรัพย์ใดๆ หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดแก่กรรมการ หรือซื้อทรัพย์สินจากกรรมการ ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการ และได้รายงานให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบแล้ว"

ซึ่งต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2528 มีการแก้ไขโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 มาตรา 12 (8) ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้นด้วย เช่นกัน โดยแก้ไขเป็นความว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

(8) ขายหรือให้หรือสังหาริมทรัพย์ใดๆ หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดแก่กรรมการหรือซื้อทรัพย์สินจากกรรมการ ทั้งนี้ รวมถึงบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตามมาตรา 12 ทวิ ด้วย เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย"

ในเรื่องนี้ General Provisions Affecting Member Banks และ Banking Ordinance Chapter 155 มิได้มีการบัญญัติไว้

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามพอจะแยกความคิดเห็นได้เป็น

3 ฝ่ายคือ

ฝ่ายที่ 1 เห็นว่าการที่บัญญัติกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการซื้อขายหรือให้ทรัพย์สินแก่กรรมการนั้นเป็นการสมควรแล้ว แม้ว่าในบางครั้งกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้อาจจะใช้ไม่ได้ผลหรือมีการเลี่ยงกฎหมายก็ตาม เช่นไม่ใช้ชื่อกรรมการในการซื้อ ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ซื้อแต่ต่อมาจึงโอนต่อให้กรรมการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้กรรมการฉวยประโยชน์จากธนาคารโดยการใช้อภิสิทธิ์และด้วยความเกรงใจกัน ตัวอย่างเช่นธนาคารได้ประมูลซื้อที่ดินแปลงหนึ่งของลูกหนี้มาจากการขายทอดตลาดในราคา 2 ล้านบาท ซึ่งตามกฎหมายธนาคารพาณิชย์บัญญัติว่าธนาคารจะเก็บเอาไว้ไม่ได้ ต้องขายภายใน 5 ปี ปรากฏว่ามีกรรมการผู้หนึ่งต้องการที่จะซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวจึงติดต่อขอซื้อในราคา 1.8 ล้านบาท ด้วยความเกรงใจกันธนาคารนั้นจึงจำต้องขายให้ในราคา 1.8 ล้านบาท ซึ่งเป็นการที่กรรมการฉวยประโยชน์จากธนาคาร เพราะถ้าหากธนาคารขายให้กับคนอื่นก็คงจะขายได้ในราคาที่ไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาท ทำให้กำไรที่จะเป็นผลประโยชน์ตกแก่ธนาคารก็ไม่ได้

นอกจากนี้ยังได้มีการบัญญัติข้อยกเว้นไว้ด้วย ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์ขายให้อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์แก่กรรมการได้หากการกระทำดังกล่าวมีมูลค่ารวมกันไม่สูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด หรือหากมีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถที่จะขาย ให้ หรือซื้อทรัพย์สินจากกรรมการได้หากได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งการที่ได้บัญญัติกฎหมายไว้เช่นนี้ก็เป็นการยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานให้แก่ธนาคาร

ฝ่ายที่ 2 ฝ่ายนี้มีความเห็นเช่นเดียวกับฝ่ายที่ 1 ว่าการที่บัญญัติกฎหมายควบคุมไว้ตามมาตรา 12 (8) นี้สมควรแล้ว แต่ควรบัญญัติข้อยกเว้นในกรณีการขายทรัพย์สินว่า ในกรณีที่มีการขายโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน กรรมการสามารถที่จะเข้าประมูลซื้อได้ เช่นธนาคารประกาศขายที่ดินแปลงหนึ่งซึ่งธนาคารได้ซื้อไว้จากการขายทอดตลาด ปรากฏว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นที่ว่างเปล่าซึ่งอยู่ติดกับที่ดินของกรรมการผู้หนึ่ง กรรมการผู้หนึ่งจึงได้เข้าร่วมประมูลด้วย โดยได้ให้ราคาสูงกว่าผู้เข้าร่วมประมูลคนอื่น ๆ อีกทั้งราคาที่ประมูลก็สูงกว่าราคาซื้อที่ธนาคารซื้อมา ฝ่ายที่ 2 เห็นว่าในกรณีเช่นนี้ควรบัญญัติกฎหมายให้สิทธิแก่กรรมการที่จะประมูลซื้อได้ โดยทันที

ฝ่ายที่ 3 ฝ่ายนี้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายควบคุมในเรื่องนี้ เพราะเฉย ๆ ไว้ก็ไม่มีความไร่เกิดขึ้น และนอกจากนี้กฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ก็ใช้ไม่ได้ผล เนื่องจากมีการเลี่ยงกฎหมายได้ เช่นไม่ใช้ชื่อกรรมการ ใช้ชื่อบุคคลอื่นก็ได้แล้วจึงโอนต่อให้กรรมการ ฝ่ายที่ 3 นี้เห็นว่า การที่บัญญัติกฎหมายไว้ก็เพื่อคุณฤทธิธรรมในการปฏิบัติงานของธนาคาร ของกรรมการ

5. ควบคุมโดยกำหนดคุณสมบัติ

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 12 จัตวา บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติหรือลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือที่ปรึกษาของธนาคารพาณิชย์

- (1) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (2) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต
- (3) เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ หรือองค์การ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ฐานทุจริตต่อหน้าที่
- (4) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการของธนาคารพาณิชย์ ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย
- (5) ถูกถอดถอนจากธนาคารพาณิชย์ตามคำแนะนำของรัฐมนตรีตามมาตรา 25
- (6) เป็นข้าราชการการเมือง
- (7) เป็นข้าราชการซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมธนาคารพาณิชย์ หรือพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย เว้นแต่เป็นกรณีของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือเป็นกรณีที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์
- (8) เป็นผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ซึ่งตนหรือบุคคลตามมาตรา 12 ทวิ ถือหุ้นอยู่ เว้นแต่จะเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของธนาคารพาณิชย์"

ซึ่งต่อมาปี พ.ศ. 2528 มีการแก้ไขโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 มาตรา 12 จัตวา (8) ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน โดยบัญญัติว่า

"(8) เป็นผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ซึ่งตนหรือบุคคลตามมาตรา 12 ทวิ ถือหุ้นอยู่ เว้นแต่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งไม่มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคารพาณิชย์ด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น"

Banking Ordinance Chapter 155 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 41 ความว่า "โดยไม่มีคำนี้ถึงบทบัญญัติในกฎหมายอื่น มิให้บุคคล

(a) ซึ่งเป็นหรือกลายเป็นบุคคลล้มละลาย, ระงับการจ่ายเงิน หรือประนีประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ของตน ; หรือ

(b) เคยหรือเคยถูกตัดสินในประเทศใดอันเกี่ยวกับความผิดอันเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์หรือโจทก์ และไม่เคยได้รับการอภัยโทษสำหรับความผิดที่ถูกตัดสิน ; หรือ

(c) ซึ่งเป็นกรรมการ หรือเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการของธนาคารที่ถูกอนุญาตภายใต้ Banking Ordinance นี้ หรือซึ่งเคยได้รับอนุญาตภายใต้ the Banking Ordinance 1948 ซึ่งถูกยกเลิกแล้ว, ซึ่งกำลังหรือถูกสั่งเลิกโดยคำสั่งศาล หรือถูกถอนอนุญาต,

กระทำหรือกระทำต่อไปเหมือนเป็นกรรมการ, ผู้จัดการ, เลขา หรือลูกจ้างอื่น ๆ ของธนาคารใด โดยมิได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจาก the Commissioner"³⁷

³⁷ เรื่องเดียวกัน, P. 26 - 27.

Section 41

"Notwithstanding the provisions of any other enactment,
no person -----

(a) who is or who becomes bankrupt, suspends payment or compounds with his creditors ; or

(b) who is or who has been convicted in any country of an offence involving dishonesty or fraud and has not received a full pardon for the offence of which he was convicted ; or

(c) who has been a director of, or directly concerned in the management of, a bank licensed under this Ordinance or which was licensed under the Banking Ordinance 1948, now repealed, which is being or has been wound up by a court or the licence of which has been revoked,

shall, without the consent in writing of the Commissioner, act or continue to act as a director, manager, secretary or other employee of any bank.

กฎหมายไทย	กฎหมายอเมริกา	กฎหมายฮ่องกง
ควบคุมคุณสมบัติของบุคคล ซึ่งจะเป็นกรรมการและ ผู้บริหารไว้หลายประการ	ไม่มีบทบัญญัติห้ามชัดใน Federal Reserve System	ห้ามบุคคลล้มละลายผู้ต้อง คำพิพากษาว่าไม่สุจริต ฉ้อโกง ยกเว้นได้รับ ความยินยอมเป็นลายลักษณ์ อักษรจาก Commissioner

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามพอจะแยกความคิดเห็นได้เป็น 3 ฝ่าย
คือ

ฝ่ายที่ 1 ฝ่ายนี้เห็นว่าการที่บัญญัติกฎหมายควบคุมโดยทั่วไปก็ดีแล้ว แต่ไม่เห็นด้วยกับ
ข้อบัญญัติ (8) ซึ่งบัญญัติห้ามกรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือที่ปรึกษาของ
ธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ซึ่งตน
หรือบุคคลตามมาตรา 12 ทวิ ถือหุ้นอยู่ เว้นแต่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของธนาคารพาณิชย์ ซึ่ง
ไม่มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคารพาณิชย์ด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น ฝ่ายที่ 1 นี้เห็นว่ากรรมการ
บางคนที่เข้ามาเป็นกรรมการของธนาคารพาณิชย์ อาจจะเป็นผู้ที่มีความสำเร็จในเรื่องธุรกิจซึ่งเป็น
คนที่ธนาคารพาณิชย์อยากให้ เข้ามาเป็นกรรมการเพื่อจะช่วยธุรกิจของธนาคารด้วย การที่ไปควบคุม
เขาว่าเมื่อเป็นผู้จัดการบริษัทอื่นแล้วมาเป็นกรรมการของธนาคารพาณิชย์ถูกห้ามลงนามผูกพันธนาคาร
ซึ่งในบางครั้งกรรมการอาจจะมีอำนาจหน้าที่ลงนามได้บ้าง เช่นลงนามในใบหุ้น เมื่อเขาไม่มีอำนาจ
ลงนามเลยก็ทำให้ เขาเป็นกรรมการระดับ 2 ซึ่งมีผลกระทบต่อหน้าตาและความรู้สึกของเขาด้วย
นอกจากนี้พวกนี้ยังเห็นว่าการที่จะบัญญัติกฎหมายให้คุมหมดทุกอย่างย่อมเป็นไปได้

ฝ่ายที่ 2 ฝ่ายนี้เห็นว่าการที่บัญญัติกฎหมายไว้เช่นนี้เป็นการควบคุมมากเกินไป อันนั้นก็
ห้ามทำ อันนั้นก็ห้ามทำ แล้วจะให้ เขาทำอะไร ฝ่ายนี้เห็นว่าควรจะควบคุมจัดในด้านกิจการของ
ธนาคารมากกว่า เช่นต้องมีสภาพคล่อง ต้องมีการปล่อยเงินกู้ที่ถูกต้อง หรือมีเงินกองทุนตลอดจน
สินทรัพย์เสี่ยงที่ถูกต้อง

ฝ่ายที่ 3 ฝ่ายนี้เห็นว่าควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะอื่นบางประการ
กล่าวคือควรบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นกรรมการไว้ด้วย เช่นอาจกำหนดว่ากรรมการ

จะต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยม 6 เป็นต้น นอกจากนี้ฝ่ายที่ 3 ยังเห็นควรบัญญัติไว้ด้วยว่า ธนาคารพาณิชย์ใดจะแต่งตั้งผู้ใดเป็นกรรมการต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ก่อน เช่นเดียวกับที่มีการบัญญัติคุณสมบัติของผู้บริหารบริษัทเงินทุนตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 22 ทั้งนี้เพราะเห็นว่ามาตรฐานในการบริหารของสถาบันธนาคารพาณิชย์ในแง่จรรยาบรรณยังต้องเรียนรู้ให้ฝังหัว ไปอีกพอสมควร

6. ควบคุมไม่ให้เป็นผู้สอบบัญชี

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 16 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ให้ธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 5 ประกาศบังคับและบัญชีกำไรขาดทุนภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และก่อนวันประชุมใหญ่ งบดุลนั้นจะต้องมีการรับรองของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย และต้องมีใช้กรรมการพนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น"

ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 16 วรรคหนึ่ง ได้ถูกแก้ไขจากเดิมที่บัญญัติว่า "ผู้สอบบัญชีนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย" เป็น "ผู้สอบบัญชีนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบด้วย" ซึ่งการแก้ไขเช่นนี้เกิดจากแนวความคิดที่ว่า ในกรณีที่เป็นเรื่องธรรมดา เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นในเรื่องความเห็นเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีนี้เพียงแต่ขอความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก็พอแล้ว แต่หากเป็นเรื่องนโยบาย หรือปัญหายุ่งยากจึงต้องขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรี และเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐมนตรีด้วย

อนึ่ง ในการแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ครั้งต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยการออกเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 นั้น ได้มีการแก้ไขมาตรา 16 วรรคหนึ่งอีกครั้งโดยแยกเป็น วรรค 1 และวรรค 2 ซึ่งบัญญัติไว้ความว่า "ภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีให้ธนาคารพาณิชย์ตาม มาตรา 5 ประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้น ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และเสนอต่อรัฐมนตรีและธนาคารแห่งประเทศไทยภายในสี่สิบเอ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

บังคับตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีการรับรองของผู้สอบบัญชี ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้ความเห็นชอบในแต่ละปีบัญชี และต้องมีใช้กรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น"

Banking Ordinance Chapter 155 ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีไว้ในมาตรา 36 ความว่า

"(1) ธนาคารทุกธนาคารซึ่งเป็นบริษัท และผู้ตรวจสอบบัญชีของธนาคารจะต้องทำตามบทบัญญัติของกฎหมายบริษัท (Companies Ordinance) ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบของบริษัท ไม่ว่าธนาคารนั้นจะจัดตั้งภายใต้กฎหมายนี้หรือไม่

(2) ผู้ได้รับมอบหมายตามกฎหมายนี้ (Commissioner) อาจแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีอีกคนหนึ่ง เพื่อกระทำการร่วมกับผู้ตรวจสอบบัญชีซึ่งแต่งตั้งโดยธนาคารตามกฎหมายบริษัท (Companies Ordinance) หรือมาตรา 44 A ในกรณีที่ธนาคารนั้นไม่ใช่บริษัท"³⁸

มาตรา 44 A บัญญัติไว้ความว่า

"(1) ธนาคารทุกธนาคารซึ่งไม่ได้เป็นบริษัท จะต้องแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีทุกปี

(2) หน้าที่ของผู้ตรวจสอบบัญชีซึ่งได้รับการแต่งตั้งมีดังนี้

(a) ตรวจสอบบัญชีของธนาคารในระหว่างปีที่ได้รับการแต่งตั้ง

(b) ทำรายงานเกี่ยวกับบัญชีซึ่งตรวจสอบ, งบดุล และบัญชีกำไร

ขาดทุนของธนาคารและนำเสนอต่อกรรมการของธนาคาร

³⁸ เรื่องเดียวกัน, P. 23.

Section 36

"(1) Every bank which is a company, and its auditors, shall comply with the provisions of the Companies Ordinance with respect to the audit of a company's account, whether or not the bank is incorporated under that Ordinance.

(2) The Commissioner may appoint another auditor to act with the auditor appointed by a bank in accordance with the Companies Ordinance or, in the case of an unincorporated bank, section 44 A."

- (c) ในรายงานดังกล่าวทุก ๆ ฉบับ ให้ชี้แจงว่า
- (i) ผู้ตรวจสอบบัญชีได้รับข้อมูลและคำอธิบายที่จำเป็นต่อการตรวจสอบบัญชีหรือไม่
 - (ii) ผู้ตรวจสอบบัญชีเห็นว่าตามกฎหมายดังกล่าวรายงานงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนจากข้อมูลและคำอธิบายซึ่งได้รับมา สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะภาพของธนาคารในวันทำงบดุล, กำไรขาดทุนในรอบบัญชีนั้น ได้จริงและยุติธรรมหรือไม่
 - (iii) ผู้ตรวจสอบบัญชีเห็นว่า จากการตรวจสอบบัญชีธนาคาร จัดเก็บสมุดบัญชีได้เหมาะสมหรือไม่
 - (iv) ผู้ตรวจสอบบัญชีเห็นว่า ตนได้รับการตอบสนองตามสมควรเพียงพอต่อการชำระบัญชีจากสำนักงานสาขาของธนาคารซึ่งตนไม่ได้ไปเยี่ยมหรือไม่"³⁹

³⁹ เรื่องเดียวกัน, P. 28.

Section 44 A

"(1) Every unincorporated bank shall appoint annually an auditor.

(2) The duties of the auditor so appointed shall be -----

(a) to carry out for the year in respect of which he is appointed an audit of the accounts of the bank ;

(b) to make a report to the directors of the bank on the audited accounts, the balance sheet and the profit and loss account of the bank ; and

(c) in every such report to state -----

(i) whether or not all the information and explanations which were in the opinion of the auditor necessary for the purposes of the audit have been obtained ;

(ii) whether or not, according to the best of the information and explanations given to him, the balance sheet and profit and loss account referred to in the report give in his opinion a true and fair view of the state of the affairs of the bank of the balance sheet, and of the profit or loss for its financial year, regard being

_____ คุณย์วิทย์ทรัพย์ากร
ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย

³⁹ (ต่อ)

had, inter alia, to the provisions of this Ordinance ;

(iii) whether or not in his opinion proper books of account have been kept by the bank so far as appears from the audit of the accounts ; and

(iv) whether or not in his opinion proper returns, adequate for the purposes of the audit, have been received by him from branches of the bank not visited."

กฎหมายไทย	กฎหมายอเมริกา	กฎหมายฮ่องกง
ผู้ตรวจสอบบัญชีต้องไม่ใช่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้าง	ไม่มีบทบัญญัติห้ามชัดใน Federal Reserve System	ให้ตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีทำรายงานเสนอกรรมการทุกปี

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามความคิดเห็นส่วนใหญ่ เห็นว่าการที่บัญญัติกฎหมายควบคุมไว้เช่นนี้เป็นการถูกต้องแล้ว เพราะการสอบบัญชีให้ผู้สอบบัญชีต้องมีความอิสระ มีข้อเสนอแนะหรือตำหนิอย่างไรก็รายงานผู้ถือหุ้นไปตามความเป็นจริงตามความเห็นของตัวเอง ไม่ควรมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง รับแต่ค่าตรวจสอบบัญชีอย่างเดียวนอกจากนี้หากยินยอมให้กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นผู้สอบบัญชีได้ก็จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะตัวเองเป็นผู้ปฏิบัติขณะเดียวกันตัวเองจะมาวิจารณ์เองก็ย่อมที่จะอดเข้าข้างตัวเองไม่ได้ เพื่อเป็นประโยชน์กับตัวเอง

7. ควบคุมมิให้เป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นอีกในธนาคารพาณิชย์อื่น

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 และแก้ไขอีกครั้งหนึ่งโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 มาตรา 19 บัญญัติไว้ว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งเป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในธนาคารพาณิชย์ใดเป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในธนาคารพาณิชย์อื่นอีกในเวลาเดียวกันทั้งนี้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย หรือตำแหน่งที่ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์"

จากรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) นายสุนทร หงส์ลดารมภ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "การเป็นกรรมการหลายแห่งที่ดกมี ที่เสียก็มี คือบุคคลคนเดียวไปเป็นกรรมการหลายแห่งก็คล้ายกับว่ามีอิทธิพลหรือทำให้คล้าย ๆ กันมีการระบบผูกขาดนั้น ทำให้หลายธนาคารโยงกัน ไปโยงกันมา

หมด"⁴⁰

ในเรื่องนี้ General Provisions Affecting Member Banks และ Banking Ordinance Chapter 155 มิได้มีการบัญญัติควบคุมไว้

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า การที่บัญญัติกฎหมายควบคุมไว้เช่นนี้เป็นการถูกต้องแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับของธนาคารแต่ละธนาคาร ตลอดจนการรู้ความลับของลูกค้าของธนาคารหนึ่งแล้วมาใช้ประโยชน์กับอีกธนาคารหนึ่ง นอกจากนี้ก็เพื่อมิให้มีการผูกขาด กล่าวคือ ไม่ต้องการให้กลุ่มหรือธนาคารพาณิชย์ใด เข้าไปคุมหรือผูกขาดในกิจการธนาคาร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อประชาชน และมีผลกระทบต่อนโยบายทางการเงิน การคลังของรัฐบาลด้วย แต่ต้องการให้ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารมีการแข่งขันกันอย่างเสรี ประกอบกับบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ควรจะเสียสละและอุทิศเวลาในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ธนาคารพาณิชย์ด้วย เนื่องจากเขาได้รับค่าตอบแทนที่ได้อยู่แล้วก็ควรจะตอบแทนบุคคลด้วยการเข้าไปดูแลงานของธนาคารพาณิชย์ให้เต็มที่

8. ควบคุมบุคคลซึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทย

ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 ได้เพิ่ม มาตรา 24 ตี โดยบัญญัติว่า "เมื่อปรากฏหลักฐานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยว่า ธนาคารพาณิชย์ใดมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน หรือกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทยตาม มาตรา 24 ทวิ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ธนาคารพาณิชย์นั้นถอดถอนกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ผู้เป็นต้นเหตุดังกล่าวออกจากตำแหน่งได้

ฯ ล ฯ "

⁴⁰ รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่กนตบัญญัติ) ครั้งที่ 110 วันพฤหัสบดี ที่ 23 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2504, หน้า 1174.

คำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา 24 ทวิ บัญญัติไว้ความว่า "เมื่อปรากฏหลักฐานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยว่า ธนาคารพาณิชย์ใดมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ธนาคารพาณิชย์นั้นแก้ไขฐานะหรือการดำเนินการดังกล่าว ได้ภายในระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ในการนี้จะสั่งให้เพิ่มทุนหรือลดทุนด้วยก็ได้

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ใดไม่เพิ่มทุนหรือลดทุนภายในกำหนดเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าว

ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องให้ธนาคารพาณิชย์ใดเพิ่มทุนหรือลดทุน เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์นั้นสามารถปฏิบัติงานและการดำเนินการต่อไปได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะสั่งให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มทุนหรือลดทุนทันทีก็ได้ โดยให้ถือว่าคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

ในการเพิ่มทุนหรือลดทุนตามวรรคสองหรือวรรคสาม มิให้นำมาตรา 1220 มาตรา 1224 มาตรา 1225 มาตรา 1226 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา 149 วรรคสอง (2) มาตรา 152 และมาตรา 154 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ"

General Provision Affecting Member Banks ได้บัญญัติในพระราชบัญญัติธนาคารเรื่องข้อจำกัดของธุรกิจในภาวะฉุกเฉินมาตรา 4 ความว่า

"(a) เพื่อเป็นการเพิ่มความปลอดภัยและการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของ the National Banking System และ Federal Reserve System, เพื่อรักษาเงินตราเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างเต็มที่โดยสานิตบัญญัติของสหรัฐอเมริกาผ่าน the National Banking System และ the Federal Reserve System, และเพื่อเป็นการผ่อนเบาภาระและปัญหาของการค้าขายระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นผลมาจากกรณีความไม่มั่นคงของเงินฝากซึ่งถอนโดยเช็ค, ในระหว่างภาวะฉุกเฉินที่ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาอาจประกาศห้ามธนาคารซึ่งเป็นสมาชิกของระบบกองทุนสำรองของรัฐบาลกลางทำธุรกิจธนาคารใด ๆ ยกเว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในบทบัญญัติ, ข้อจำกัด และข้อห้ามซึ่งได้ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความยินยอมของประธานาธิบดี บุคคล, หุ้นส่วน, บริษัทหรือสมาคมหรือกรรมการ, พนักงาน หรือลูกจ้างของ

นิติบุคคลนั้น ๆ ซึ่งละเมิดบทบัญญัติใด ๆ ของมาตรานี้จะถือว่ามีความผิดลหุโทษ และเมื่อมีการตัดสิน จะถูปรับไม่เกินกว่า 10,000.-เหรียญ หรือ, ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา นอกจากถูกปรับแล้วอาจถูก จำคุกเป็นเวลาไม่เกิน 10 ปี การละเมิดบทบัญญัตินี้แต่ละวันจะถือว่าเป็นความผิดแยกจากกัน"⁴¹

⁴¹Federal Reserve Act And Other Statutory Provisions Affecting the Federal Reserve System, Amended April 20, 1983, P. 103 - 104.

Section 4

"(a) In order to provide for the safer and more effective operation of the National Banking System and the Federal Reserve System, to preserve for the people the full benefits of the currency provided for by the Congress through the National Banking System and the Federal Reserve System, and to relieve interstate commerce of the burdens and obstructions resulting from the receipt on an unsound or unsafe basis of deposits subject to withdrawal by check, during such emergency period as the President of the United States by proclamation may prescribe, no member bank of the Federal Reserve System shall transact any banking business except to such extent and subject to such regulations, limitations and restrictions as may be prescribed by the Secretary of the Treasury, with the approval of the President. Any individual, partnership, corporation, or association, or any director, officer or employee thereof violating any of the provisions of this section shall be deemed guilty of a misdemeanor and, upon conviction thereof, shall be fined not more than \$ 10,000 or, if a natural person, may, in addition to such fine, be imprisoned for a term not exceeding ten years. Each day that any such violation continues shall be deemed a separate offense.

(b) Etc. "

กฎหมายไทย	กฎหมายอเมริกา	กฎหมายฮ่องกง
ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมกรณีที่จะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน	อำนาจสูงสุดของผู้ควบคุมขึ้นอยู่กับประธานาธิบดีแห่งสหรัฐ	ไม่กำหนด
ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจถอดถอนกรรมการหรือบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง	อำนาจของรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ซึ่งได้รับอนุมัติจากประธานาธิบดีมีเพียงกำหนดโทษปรับหรือจำคุกเท่านั้น	

สำหรับความคิดเห็นของท่านผู้รู้ จากการสอบถามพอจะแยกความคิดเห็นได้เป็น 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายที่ 1 เห็นว่าการที่บัญญัติกฎหมายไว้เช่นนี้เป็นการสมควรแล้ว เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นของเอกชน โดยธนาคารพาณิชย์รับเอาเงินจากประชาชนมาดูแล ในบางครั้งธนาคารพาณิชย์จัดแจงทำเรื่องต่าง ๆ อันอาจจะเกิดความเสียหายขึ้นได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งต้องการความสงบสุขของระบบการเงิน ความมั่นคง ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเงินซึ่งเป็นเรื่องบอบบาง จึงได้สั่งให้ธนาคารพาณิชย์แก้ไขหรือดำเนินกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้เกิดความเสียหาย แต่ปรากฏว่าธนาคารพาณิชย์นั้นดื้อดึงไม่ปฏิบัติตาม ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการให้เป็นผลได้เร็วและทัน่วงทีเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือความเสียหายที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงนี้ โดยอาศัยเครื่องมือของกฎหมายมาตรานี้ที่ให้อำนาจในการสั่งให้ธนาคารพาณิชย์นั้นถอดถอนกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้นออกจากตำแหน่งได้ แต่ทั้งนี้ถ้าไม่มีการบัญญัติกฎหมายมาตรานี้ ก็สามารถกระทำการถอดถอนกรรมการได้โดยมติที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นของบริษัทตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1151 ซึ่งบัญญัติไว้ความว่า "อันผู้เป็นกรรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้นอาจจะตั้งหรือถอนได้" ขั้นตอนในการที่จะให้มีการประชุมใหญ่ขึ้นได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งมีหลายขั้นตอน อันจะทำให้ล่าช้าไม่ทันต่อการแก้ไขเหตุการณ์ และหากตัวกลุ่มกรรมการนั้นเองเป็นผู้มีส่วนใหญ่ของผู้ถือหุ้น วิธีการถอดถอนกรรมการตามที่ประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติให้ไว้ก็ไม่สามารถที่จะใช้ได้เป็นผล

ฝ่ายที่ 2 ฝ่ายนี้ไม่เห็นด้วยที่มีการบัญญัติกฎหมายมาตรานี้ ฝ่ายนี้เห็นว่าควรจะใช้มาตรการในเรื่องควบคุม กำกับ และตรวจสอบมากกว่า เพราะหากกำกับตรวจสอบแล้วได้พบเห็นในสิ่งที่ไม่ดีก็สามารถที่จะแก้ไขได้ทันที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย